GOTICO-ANTIQUA, PROTO-ROMAN, HYBRID.
15TH CENTURY TYPES BETWEEN GOTHIC AND ROMAN
ATELIER NATIONAL DE RECHERCHE TYPOGRAPHIQUE

ZAINER GOTICO-ANTIQUA 96G
JOHANN ZAINER
ULM BEFORE 1477

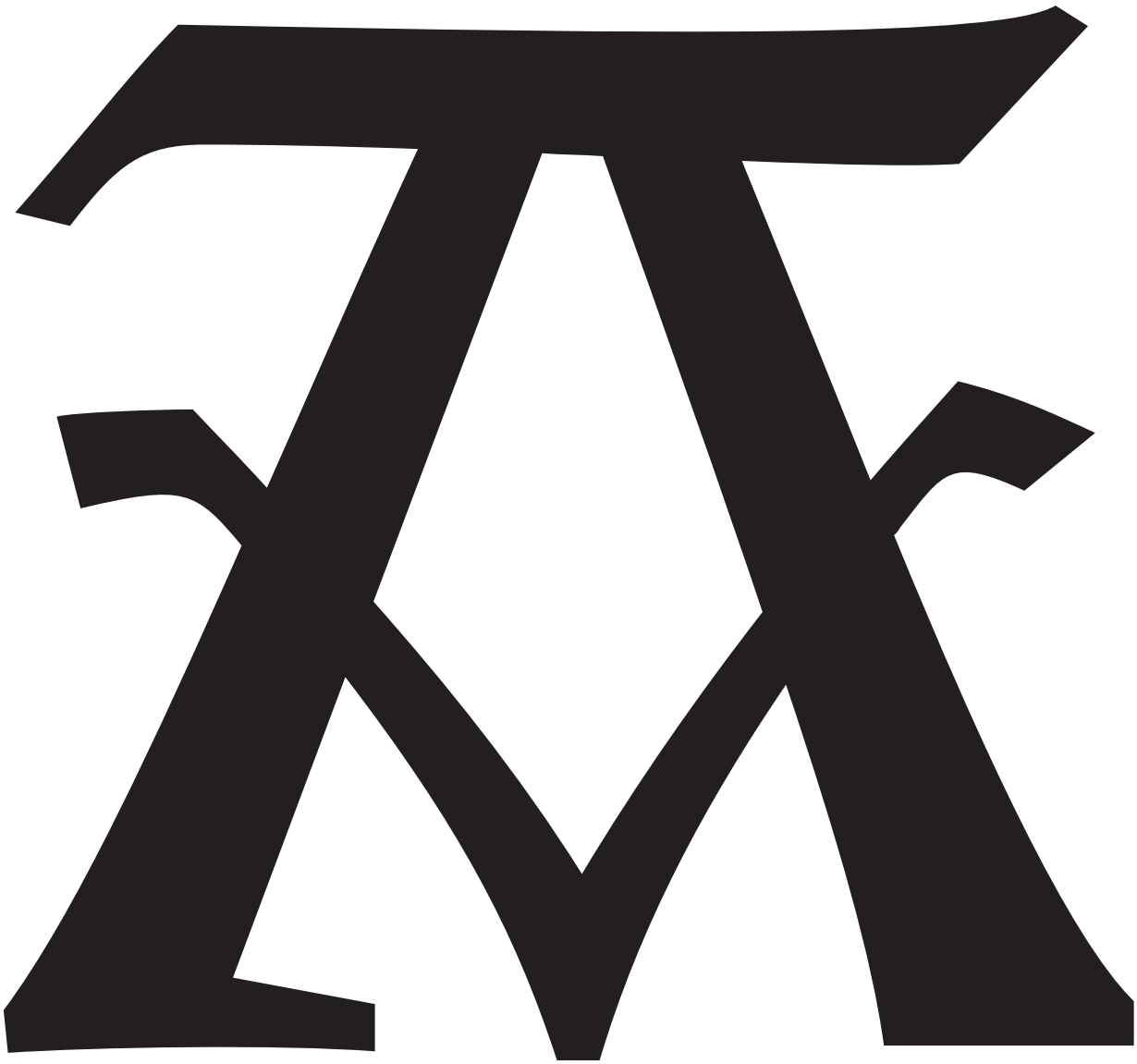

Incipit prologus super legendam sanctorꝫ quaꝫ ꝯpilauit frat̄ iacobus natione Januēsis ordinis fratrū predicatorꝫ.

Niuersū tempus pnt̄is vite ī q̄tuor distinguitur scꝫ in tps deuiatiōis. renouatiōis siue reuocationis recōciliacionis. ⁊ peregrinationis. Tempus deuiatiōis fuit ab adā postq̄ scꝫ a deo deuiauit. et durauit vsqꝫ ad moysen. Et istud tps repn̄tat ecclesia a septuagesima. vsqꝫ ad pasca. Vnd̄ ⁊ tūc legitur liber genesis. scꝫ in quo ponit deuiatio p̄morꝫ pentū. Tempus renouationis siue reuocatiōis incepit a moyse ⁊ durauit vsqꝫ ad natiuitatezꝫ xp̄i. In quo homines per prophetas ad fidem reuocati sunt ⁊ renouati. Et istud tps repn̄tat eccl̄ia ab aduentu dn̄i vsqꝫ ad natiuitatem xp̄i. Vnd̄ tunc legit̄ esa. vbi de hac renouacōe aptē agitur. Tempus recōciliationis ē temp9 in quo p xp̄m sumus recōciliati. Et istud tpus repn̄tat ecclesia a pasca vsqꝫ ad pēthecosten. Vnd̄ et tunc legit̄ apoc. vbi plene agit̄ de misterio hui9 recōciliationis. Tempus pegrinationis est tpus pnt̄is vite in quo pegrinamur ⁊ in pugna semp sumus. Et illud tpus repn̄tat ecclesia ab octaua penthecostes vsqꝫ ad aduentū dn̄i. Vnde tunc legunt̄ libri regū. et machabeorꝫ. ī quib̄ de multiplici pugna agitur p quā nr̄a pugna spūalis signat̄. Tps aūt illud q̄d̄ est a natali dn̄i vsqꝫ ad septugesimā ptim ꝯtinet̄ sub tpe recōciliationis q̄d̄ est tps leticie scꝫ a natali vsqꝫ ad octauā epyphanie. ptim sub tempe pegrinatiōis scꝫ ab octaua epyphanie vsqꝫ ad septuagesimā Et pōt accipi hic q̄druplex temporꝫ variatio. Primo penes q̄tuor temporꝫ distinctiones vt hyems referat̄ ad primū. ver ad scd̄m. estas ad tertiū autūn9 ad quartū. Et rō appropationis satis patet. Secūdo penes q̄tuor ptes diei vt nox referatur ad primū mane ad scd̄m. meredies ad tertiū. vespera ad quartū Licet aūt prius fuerit deuiatio q̄ renouatio. tn̄ ecclesia omnia officia sua potius incipit in tpe renouationis q̄ deuiatiōis. ⁊ in aduentu potius q̄ in septuagesima. ⁊ hoc duplici rōne. Prio ne videat̄ incipe ab erroze. tenet em̄ rem ⁊ non sequit̄ ordinez temporis. sicut ⁊ euangeliste sepius faciūt. Scd̄o qm̄ p aduentum xp̄i omnia renouata sunt. Ꝑpter quod tps istud dicit̄ tps renouatiōis. Apoc. 3. Ecce ego noua facio oia. Congrue igit̄ ī hoc tpe renouationis eccl̄ia oia officia sua renouat. Vt igit̄ ordo tpis ab eccl̄ia distinct9 seruet̄. p̄mo agem9 d̄ festiuitatib̄

·J·

Incipit prologus super legendam sanctorꝫ quaꝫ ꝯpilauit frat̄ iacobus natione Januelis ordinis fratru predicatorꝫ.

Niuersū tempus pnt̄is vite i q̄tuor distinguitur scꝫ in tpers deuitiōis. renouatiōis siue reuocationis recōciliacionis. ⁊ peregrinationis. Tempus dematiōis fuit ab adā postq̄ scꝫ a deo deuiauit. et durauit vsqꝫ ad moysen. Et istud tps repn̄tat ecclesia a septuagesima. vsqꝫ ad pasca. Vnd̄ ⁊ tūc legitur liber genesis. scꝫ in quo ponit deuiatio p̄morꝫ pentū. Tempus renouationis siue reuocatiōis incepit a moyse ⁊ durauit vsqꝫ ad natiuitatezꝫ xp̄i. In quo homines per prophetas ad fidem reuocati sunt ⁊ renouati. Et istud tps repn̄tat eccl̄ia ab aduentu dn̄i vsqꝫ ad natiuitatē xp̄i. Vnd tūc legit esa. vbi d̄ hac rēnouatōe aptē agitur. Tempus recōciliationis ē tēp9 ī quo p xp̄m sumus recōciliati. Et istud tpus repn̄tat ecclesia a pasca vsqꝫ ad pēthecosten. Vnd̄ et tunc legit̄ apoc. vbi plene agit̄ d̄ misterio hui9 recōciliationis. Tempus pegrinationis est tpus pnt̄is vite in quo pegrinamur ⁊ in pugna semp sumus. Et illud tpus repn̄tat ecclesia ab octaua penthecostes vsqꝫ ad aduentū dn̄i. Vnde tunc legunt̄ libri regū. et machabeorꝫ. ī quib̄ de multiplici pugna agitur p quā nr̄a pugna spūalis signat̄. Tps aūt illud q̄d̄ est a natali dn̄i vsqꝫ ad septugesia ptim ꝯtinet̄ sub tpe recōciliationis q̄d̄ est tps leticie scꝫ a natali vsqꝫ ad octauā epyphanie. ptim sub tempe pegrinatiōis scꝫ ab octaua epyphanie vsqꝫ ad septuagesimā Et pot acipi hic q̄druplex temporꝫ variatio. Prio penes q̄tuor temporꝫ distinctiones vt hyems referat̄ ad primū. ver ad scd̄m. estas ad tertiū autūn9 ad quartū. Et rō appropationis stis patet. Secūdo penes q̄tuor ptes diei vt nox referatur ad primū mane ad scd̄m. meredies ad terciū. vespera ad quartū Licet aūt prius fuerit deuiatio q̄ renouatio tn̄ ecclesia omnia officia sua potius incipit ī tpe renouationis q̄ deuiatiōis. ⁊ in aduentu potius q̄ in septuagesima. ⁊ hoc duplici rōne Prio ne videat incipe ab erroze. tenet em̄ rem ⁊ non sequit̄ ordinez temporis. sicut ⁊ euangeliste sepius faciut. Scd̄o qm̄ p aduentum xp̄i omnia renouata sunt. Ꝑpter quod tpers istud dicit̄ tps renouatiōis. Apoc. 3. Ecce ego noua facio oia. Congrue igit̄ ī hoc tpe renouationis eccl̄ia oia officia sua renouat. Vt igit̄ ordo tpis ab eccl̄ia distinct9 seruet̄. p̄mo agem9 d̄ festiuitatib̄

LEGENDA AUREA, JACOBUS DE VORAGINE ULM, 1477 ACTUAL SIZE

ACTUAL SIZE 13,6 PT

Niuersũ tempus pñtis vite ĩ q̃tuor distin
guitur scz in tps deuiatiõis. renouatiõis
siue reuocationis reco̅ciliacionis. ⁊ peregri
nationis. Tempus deuiatiõis fuit ab adã
postq̃ scz a deo deuiauit. et durauit vsq
ad moysen. Et istud tps repñtat ecclesia
a septuagesima. vsq ad pasca. Vnd ⁊ tũc

Niuersũ tempus pñtis vite ĩ q̃tuor distin
guitur scz in tps deuitiõis. renouatiõis
siue reuocationis reco̅ciliacionis. ⁊ peregri
nationis. Tempus dematiõis fuit ab adã
postq̃ scz a deo deuiauit. et durauit vsq
ad moysen. Et istud tps repñtat ecclesia
a septuagesima. vsq ad pasca. Vnd ⁊ tũc

A B C D E F G
H I K L M N O P Q
R S T V W X Y Z

a b c d e f g h
i l m n o p q r s ſ
t u v w x y z

ZAINER GOTICO-ANTIQUA 96G

110 PT

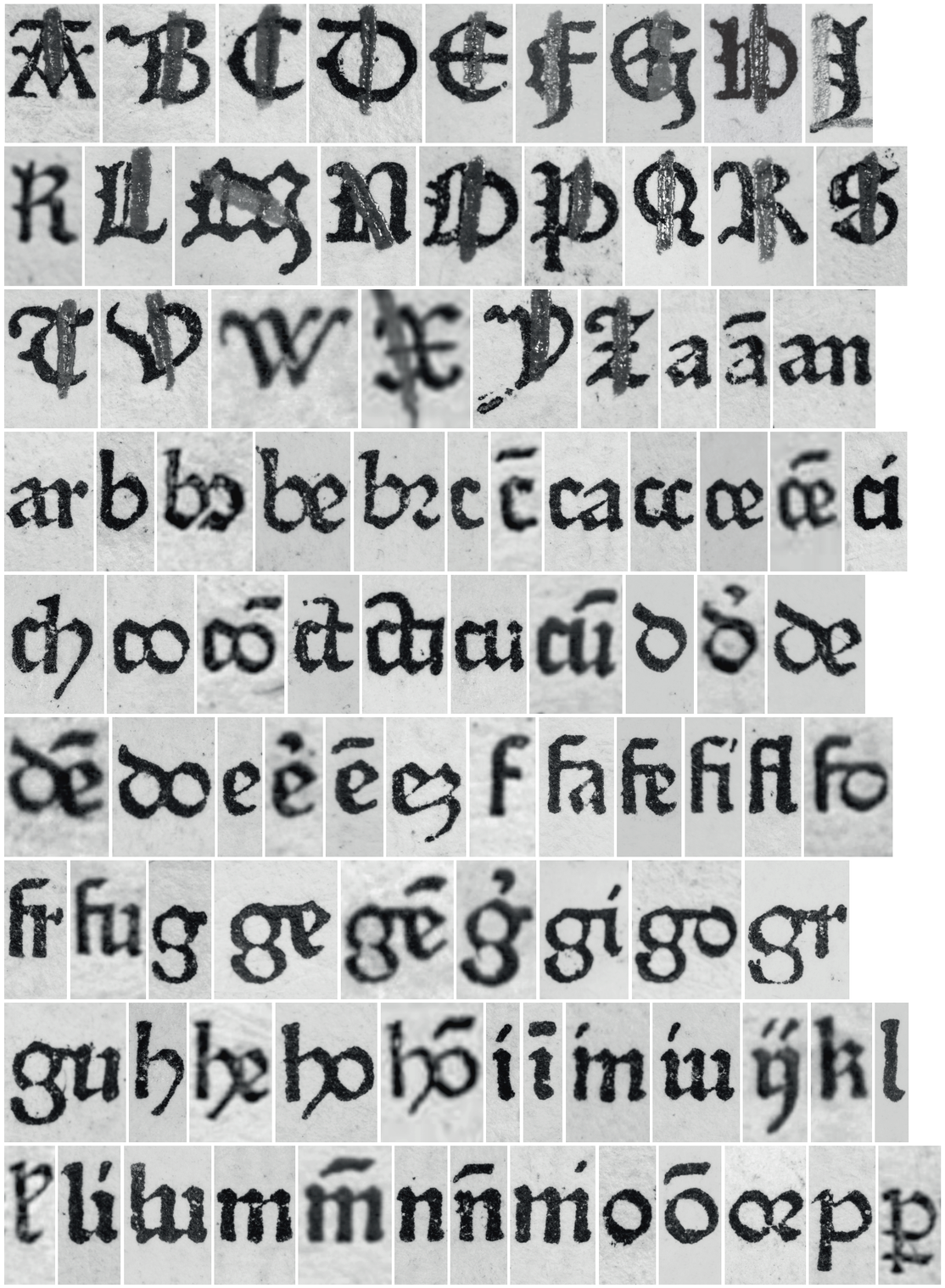

ABCDEFGHI
KLMNOPQRS
UTVWXYZaāan
arbbebrcc̄ccccc̄ć
chddd̄ddddd́de
d̄eeeeēeꝫfffffffffffo
frfuggegēgǵgígogr
guhhehēhoiīímúwýkl
llúlumm̄nn̄móoōœpp

COLLECTED SOURCES SCALE: 440%

FULL GLYPHSET

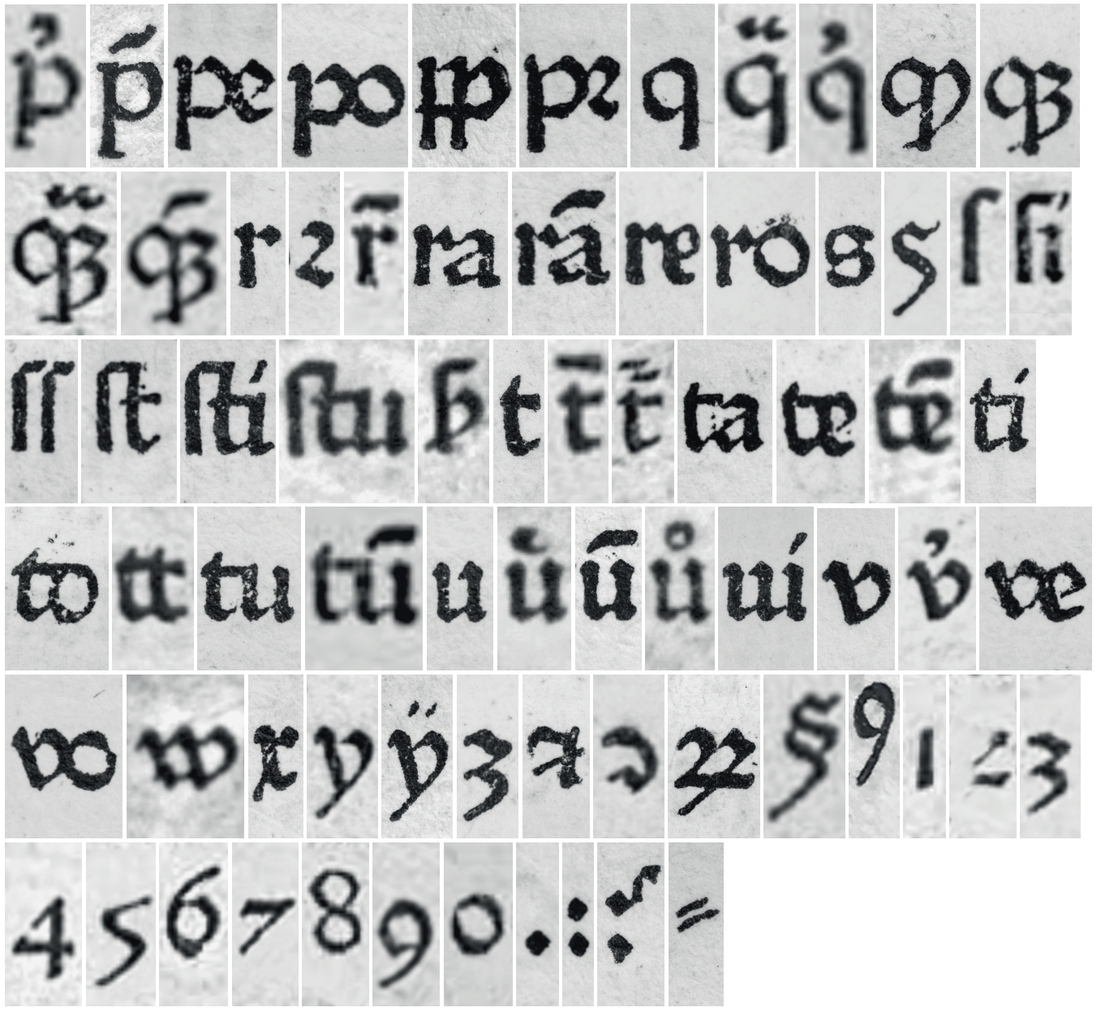

ꝑ ꝓ ꝑ ꝓ ꝗ ꝗ ꝗ ꝗ ꝗ ꝗ
ꝯ ꝯ r z ꝛ ra ꝛa re ro s ſ ſ ſ
ſ ſt ſt ſtu ſb t ꝛ ꝛ ta te ꝛe ti
to tt tu tu̅ u ů u̅ ů ui v v̊ ve
wo w x y ÿ z ꝛ ꝛ ꝛ ꝛ § 9 1 2 3
4 5 6 7 8 9 0 . : ⸗ =

ꝑ ꝓ ꝑ ꝓ ꝗ ꝗ ꝗ ꝗ ꝗ ꝗ
ꝯ ꝯ r z ꝛ ra ꝛa re ro s ſ ſ ſ
ſ ſt ſt ſtu ſb t ꝛ ꝛ ta te ꝛe ti
to tt tu tu̅ u ů u̅ ů ui v v̊ ve
wo w x y ÿ z ꝛ ꝛ ꝛ ꝛ § 9 1 2 3
4 5 6 7 8 9 0 . : ⸗ =

Non eram nescius Brute cum quae summis ingeniis exquisitaque doc-
trina philosophi Graeco sermone tractavissent ea Latinis litteris
mandaremus fore ut hic noster labor in varias reprehensiones incurre-
rez. nam quibusdam et iis quidem non admodum indoctis totum
hoc displicet philosophari. quidam autem non tam id reprehen-
dunt si remissius agatur sed tantum studium tamque multam
operam ponendam in eo non arbitrantur. erunt etiam et ii quidem
eruditi Graecis litteris contemnentes Latinas qui se dicant in Grae-
cis legendis operam malle consumere. postremo aliquos futuros sus-
picor qui me ad alias litteras vocent genus hoc scribendi etsi sit
elegans personae tamen et dignitatis esse negent. Contra quos omnis
dicendum breviter existimo. Quamquam philosophiae qui-
dem vituperatoribus satis responsum est eo libro quo a nobis philo
sophia defensa et collaudata est cum essez accusata et vitupe
rata ab Hortensio. qui liber cum et tibi probatus videretur et
iis quos ego posse iudicare arbitrarer plura suscepi veritus ne
movere hominum studia viderer rezinere non posse. Qui autem si
maxime hoc placeat moderatius tamen id volunt fieri difficilem
quandam temperantiam postulant in eo quod semel admissum coer-
ceri reprimique non potest ut propemodum iustioribus utamur
illis qui omnino avocent a philosophia quam his qui rebus infinitis
modum constituant in reque eo meliore quo maior sit medio-
critatem desiderent. Sive enim ad sapientiam perveniri potest non
paranda nobis solum ea sed fruenda etiam sapientia est sive hoc
difficile est tamen nec modus est ullus investigandi veri nisi inveneris
et quaerendi defatigatio turpis est cum id quod quaeritur sit pul-

cherrimum. etenim si delectamur cum scribimus quis est tam invidus
qui ab eo nos abducat sin laboramus quis est qui alienae modum
statuat industriae nam ut Terentianus Chremes non inhumanus
qui novum vicinum non vult fodere aut arare aut aliquid ferre
denique non enim illum ab industria sed ab inliberali labore deterrez
sic isti curiosi quos offendit noster minime nobis iniucundus labor.
is igitur est difficilius satis facere qui se Latina scripta dicunt contem-
nere. in quibus hoc primum est in quo admirer cur in gravissimis
rebus non delectez eos sermo patrius cum idem fabellas Latinas ad
verbum e Graecis expressas non inviti legant. quis enim tam inimi-
cus paene nomini Romano est qui Ennii Medeam aut Antiopam
Pacuvii spernat aut reiciat quod se isdem Euripidis fabulis delec-
tari dicat Latinas litteras oderit Synephebos ego inquit potius Cae-
cilii aut Andriam Terentii quam utramque Menandri legam
A quibus tantum dissentio ut cum Sophocles vel optime scripserit
Electram tamen male conversam Attilii mihi legendam putem
de quo Lucilius ferreum scriptorem verum opinor scriptorem tamen
ut legendus sit. rudem enim esse omnino in nostris poezis aut iner-
tissimae segnitiae est aut fastidii delicatissimi. mihi quidem nulli satis
eruditi videntur quibus nostra ignota sunt. an tinam ne in nemore
nihilo minus legimus quam hoc idem Graecum quae autem de bene
beateque vivendo a Platone disputata sunt haec explicari non
placebit Latine Synephebos ego inquit potius Caecilii aut Andriam
Terentii quam utramque Menandri legam A quibus tantum dis-
sentio ut cum Sophocles vel optime scripserit Electram tamen male
conversam Attilii mihi legendam putem de quo Lucilius ferreum

DE FINIBVS BONORVM ET MALORVM, CICERO, 44 BC 18/32 PT

LATIN ABBREVIATIONS

ā	am
bꝰ	-bus
c̄	cum
d̊	de
	des
	dicit
	dictus
	dis
	dit
	dum
	und
ē	em
	en
	est
ī	in
	ini
	im
	imu
	ire
	mi
	min
	ni
	nim
ꝶ	lu
	ul
m̄	men
	mn
	mne
	mni
	mun
	tum
n̄	an
	ene
ō	on
	om
	io
	odo
ꝑ	per
p̄	pre
ꝑ	papa
	populo
ꝓ	propter
q́	qui
q̄	quae
q̈	qua
qꝰ	quo
qꝫ	que
q̈ꝫ	quam
r̄	ter
	tr
t̄	tio
ū	um
	un
v̄	ver
⁊	et
ꝯ	con
ꝫ	et
ꝭ	rum
ꝰ	us

HISTORICAL LIGATURES
STANDARD LIGATURES

aꝑ	an
aꝛ	ar
be	be
bo	bo
bꝛ	br
bꝰ	bo
ca	ca
cc	cc
ce	ce
cí	cí
ch	ch
ck	ck
co	co
cr	cr
ct	ct
cti	cti
cu	cu
de	de
do	do
ec	ec
et	et
ꝯ	ei
d̊	ez
fa	fa
fe	fe
ff	ff
fí	fí
fl	fl
fo	fo
fr	fr
fu	fu
ge	ge
gí	gí
go	go
gr	gr
gu	gu
he	he
ho	ho
ı́ı́	íí
ḿ	ín
ı́u	íu
lí	lí
lu	lu
ḿ	ní
oe	oe
oꝛ	or
pe	pe
po	po
pꝛ	pr
ra	ra
re	re
ſch	sch
ſí	sí
ſſ	ss
ſt	st
ſtí	stí
ta	ta
te	te
tí	tí
to	to
tt	tu
tu	tu
uí	uí
ve	ve
vo	vo

HISTORICAL FORMS
STYLISTIC ALTERNATES

SS01	ꝛ	r
SS02	ꝝ	s
SS03	ſ	s

OPEN TYPE FEATURES

ZAINER 96G [TW MA07595], GOTICO-ANTIQUA FIRST USED IN ULM BY JOHANN ZAINER FOR JACQUES DE VORAGINE'S *LEGENDA AUREA* [ISTC IJ00088400] NOT AFTER 1477 AND USED UNTIL 1485.

TYPE DESIGN WORKSHOP AT HOCHSCHULE AACHEN AND STADTBIBLIOTHEK AACHEN, HELD BY JÉRÔME KNEBUSCH, AACHEN, OCTOBER 2017.

SOURCE : LATIN BIBLE, C. 1480 [ISTC IB00567000].

WORKSHOP PARTICIPANTS : ANNIJA CESKA, TOBIAS KÜPPERS, SIMON THIEFES, MARCO BAZELMANS, MARTHA IOANNIDOU, FELIX PAUL WOCHNIK, LEONIE VIOLA SARBO, PAUL THEISEN, ROBERT FRANKE, JENNIFER SCHÖNLAU, ANDREAS BLINDERT, PAULA DAHLEM, HENRY MONSE, JANUSZ KENDEL, CARLOTTA PIONTKOWITZ, ALEXIS FAUDOT, RAFAEL RIBAS.

FONT DESIGNED AND PRODUCED BY ALEXIS FAUDOT AND RAFAEL RIBAS, DIRECTED BY JÉRÔME KNEBUSCH, ATELIER NATIONAL DE RECHERCHE TYPOGRAPHIQUE (ANRT), NANCY.

IMAGES: COPYRIGHT BAYERISCHE STAATSBIBLIOTHEK, MÜNCHEN & ANRT, NANCY.

PUBLISHED UNDER THE SIL OPEN FONT LICENCE AND AVAILABLE AT GOTICO-ANTIQUA.ANRT-NANCY.FR

COPYRIGHT ANRT, ALL RIGHTS RESERVED, 2020.
VERSION: 1.1, 11 FEBRUARY 2020
ADDED GLYPHS:

ꝟ ꝟ ꝭ